

Briuselis, 2026 m. vasario 19 d.
(OR. en)

14144/1/25
REV 1 ADD 1

Tarpinstitucinė byla:
2022/0344 (COD)

ENV 1039
CLIMA 445
AGRI 499
FORETS 89
ENER 534
TRANS 474
CODEC 1560
PARLNAT

TARYBOS MOTYVŲ PAREIŠKIMAS

Dalykas: Per pirmąjį svarstymą priimta Tarybos pozicija siekiant priimti EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVĄ, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, Direktyva 2006/118/EB dėl požeminio vandens apsaugos nuo taršos ir jo būklės blogėjimo ir Direktyva 2008/105/EB dėl aplinkos kokybės standartų vandens politikos srityje

- Tarybos motyvų pareiškimas
- Tarybos priimta 2026 m. vasario 17 d.

I. IVADAS

1. 2022 m. birželio 22 d. Komisija priėmė pasiūlymą dėl Direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus, Direktyva 2006/118/EB dėl požeminio vandens apsaugos nuo taršos ir jo būklės blogėjimo ir Direktyva 2008/105/EB dėl aplinkos kokybės standartų vandens politikos srityje¹.
2. 2023 m. sausio 24 d. konsultuotasi su Regionų komitetu ir Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu. Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas nuomonę dėl pasiūlymo priėmė 2023 m. vasario 22 d.²
3. 2024 m. birželio 19 d. Nuolatinių atstovų komitetas patvirtino įgaliojimus deryboms su Europos Parlamentu.³
4. Europos Parlamentas priėmė savo poziciją per pirmąjį svarstymą 2024 m. balandžio 24 d.; 452 nariai balsavo už, 43 – prieš, o 83 susilaikė.⁴
5. Įvyko keturi trilogai: 2025 m. sausio 28 d., gegužės 20 d., birželio 17 d. ir 2025 m. rugsėjo 23 d. 2025 m. gegužės 14 d., birželio 13 d. ir rugsėjo 17 d. įvykusiųose Nuolatinių atstovų komiteto posėdžiuose pirmininkaujanti valstybė narė pasiūlė jam peržiūrėtus įgaliojimus. Be politinių trilogų, buvo surengti 34 techniniai posėdžiai.

¹ Dok. ST 14265/22 + ADD 1–3.

² OL C 146, 2023 4 27, p. 41–45.

³ Dok. 11383/24.

⁴ Dok. 10562/24.

6. 2025 m. spalio 8 d. Nuolatinių atstovų komitetas atliko teksto analizę, kad būtų pasiektas susitarimas, ir pritarė galutiniam kompromisiniam tekstui, parengtam atsižvelgiant į trilogų rezultatus⁵. Tekstas, kuriam pritaria, buvo išplatintas kaip dokumento 13706/25 priedas.
7. 2025 m. spalio 21 d. Europos Parlamento Aplinkos, klimato ir maisto saugos (ENVI) komitetas pritarė tekstui. Vėliau tą pačią dieną ENVI komiteto pirmininkas nusiuntė laišką Nuolatinių atstovų komiteto pirmininkui, kuriame nurodė, kad, tekstą patikrinus teisininkams lingvistams, jis rekomenduotų ENVI komiteto posėdyje ir plenariniame posėdyje priimti Tarybos poziciją be pakeitimų.

II. TIKSLAS

8. 2019 m. Komisija atliko ES vandens teisės aktų, apimančių Vandens pagrindų direktyvą, Aplinkos kokybės standartų direktyvą, Požeminio vandens direktyvą ir Potvynių direktyvą, tinkamumo patikrą⁶. Atlikus tinkamumo patikrą padaryta išvada, kad, nors teisės aktai iš esmės atitinka paskirtį, dar yra ką tobulinti kovojant su chemine tarša.
9. Šiuo pasiūlymu, kuriuo iš dalies keičiama Vandens pagrindų direktyva (VPD), Požeminio vandens direktyva (PVD) ir Aplinkos kokybės standartų direktyva (AKSD), siekiama atnaujinti šių direktyvų priedus, kuriuose pateikiami teršalų sąrašai, ir kokybės standartus, pagerinti cheminių mišinių stebėseną, supaprastinti būsimus atnaujinimus, daromus atsižvelgiant į mokslines išvadas, pagerinti prieigą prie duomenų, didinti duomenų skaidrumą bei gerinti jų pakartotinį naudojimą ir nustatyti naujus standartus keliolikai vis didesnę susirūpinimą keliančių medžiagų.

⁵ Dok. 13321/25.

⁶ Dok. 15101/19 + ADD 1.

III. PER PIRMAJĮ SVARSTYMĄ PRIIMTOS TARYBOS POZICIJOS ANALIZĖ

10. Remdamiesi Komisijos pasiūlymu, Parlamentas ir Taryba vedė derybas, kad būtų susitarta Tarybos pozicijos per pirmąjį svarstymą etape. Tarybos pozicijos projekto tekstas visiškai atspindi abiejų teisėkūros institucijų pasiektą kompromisą.
11. Siekiant palengvinti derybas, politiniai klausimai buvo suskirstyti į penkias grupes: a) stebėjimo sąrašai, b) stebėseną, c) ataskaitų teikimas, d) medžiagos ir e) horizontalieji klausimai. 2025 m. rugsėjo 23 d. trilogu metu pasiektas susitarimas, kurį atspindi per pirmąjį svarstymą priimta Tarybos pozicija, apima šiuos **pagrindinius politikos elementus**:
 - a) **Su stebėjimo sąrašais susijusių klausimų grupė**
12. Požeminiam ir paviršiniam vandeniui skirti stebėjimo sąrašai turi būti nustatyti per 2 metus įgyvendinimo aktu, o vėliau turi būti peržiūrėti kas trejus metus. Valstybės narės atrinktose reprezentatyviose stebėsenos stovyse turi vykdyti kiekvienos į stebėjimo sąrašą įtrauktos medžiagos ar medžiagų grupės stebėseną 24 mėnesių laikotarpiu. Stebėsenos laikotarpis prasideda per šešis mėnesius nuo stebėjimo sąrašų sudarymo, tačiau ėminių ėmimo ir analizės neprivaloma pradėti to laikotarpio pradžioje. Medžiagos, nurodytos požeminiam vandeniui skirtame sąrašė, turi būti stebimos bent kartą per metus. Į paviršiniam vandeniui skirtą sąrašą įtrauktos medžiagos turėtų būti stebimos bent du kartus per metus, o biotoje ir nuosėdose esančios medžiagos – bent kartą per metus.

13. **Stebėjimo sąrašuose** požeminio vandens atžvilgiu gali būti ne daugiau kaip penkios medžiagos ar medžiagų grupės, o paviršinio vandens atžvilgiu – ne daugiau kaip dešimt medžiagų ar medžiagų grupių. Mikroplastikai ir atsparumo antimikrobinėms medžiagoms rodikliai bus įtraukti tik tuo atveju, jei egzistuos patikimi ėminių ėmimo ir analizės metodai. Komisijai pavesta per 18 mėnesių parengti tokius metodus.
14. Atsižvelgdama į įvairią mokslinę informaciją, įskaitant rekomendacijas, pateiktas Bendroje įgyvendinimo strategijoje pagal VPD, ECHA turi parengti mokslines ataskaitas, kad padėtų Komisijai atrinkti į stebėjimo sąrašą įtrauktinas medžiagas.

b) Su stebėseną susijusių klausimų grupė

15. Kalbant apie medžiagų, kurioms būdingos visuresių patvarių, bioakumuliacinių ir toksiškų medžiagų savybės, **stebėsenos dažnumą**, valstybės narės gali šias medžiagas stebėti ne taip intensyviai, kaip reikalaujama prioritetinių medžiagų atveju, tačiau tokia stebėseną turėtų būti vykdoma bent kas trejus metus, išskyrus atvejus, kai dėl medžiagos naudojimo ar išmetimo arba remiantis techninėmis žiniomis ir ekspertų sprendimu pagrįsta taikyti kitokį intervalą.
16. Kalbant apie **sezoninius** stebėsenos **svyravimus**, valstybės narės, planuodamos savo vykdomą stebėseną, turi atsižvelgti į medžiagų naudojimo pikus. Taip pat numatyta savanoriškai skatinti stebėsenos skaitmenizavimą.

17. **Poveikiu grindžiamą** paviršiniame vandenyje esančių estrogeninių medžiagų **stebėseną** privaloma vykdyti 2 metų laikotarpiu, kad Komisija galėtų surinkti duomenis. Komisija šios stebėsenos technines specifikacijas nustato įgyvendinimo aktu. Siekiant užtikrinti, kad valstybės narės turėtų pakankamai laiko pasirėngti, stebėsenos vietų skaičius yra ribotas, o taikant šį metodą surinkti duomenys neįtraukiami į būklės vertinimą 6 metų ciklo, per kurį bus vykdoma ši 2 metų stebėseną, pabaigoje.
18. Kalbant apie **bendrą stebėsenos įrenginį**, į VPD yra įtraukta nuostata, grindžiama laipsnišku požiūriu, t. y. pirmiausia Komisija turi įvertinti šio įrenginio įmanomumą, o vėliau – galimą jo sukūrimą. Valstybės narės dėl šio įrenginio naudojimo sprendžia savanoriškai.

c) Su ataskaitų teikimu susijusių klausimų grupė

19. Kalbant apie ataskaitų teikimą, per pirmąjį svarstymą priimtoje Tarybos pozicijoje numatyti šie elementai:
- būklės ataskaitos ir toliau bus teikiamos kas šešerius metus rengiamuose upių baseinų valdymo planuose;
 - dabartinė nuostata dėl tarpinės priemonių programos įgyvendinimo ataskaitos išbraukiama;
 - stebėsenos duomenys, susiję su paviršinio vandens biologiniais kokybės elementais, turi būti teikiami kas 3 metus;
 - stebėsenos duomenys, susiję su paviršinio ir požeminio vandens cheminiais kokybės elementais, turi būti teikiami kas 2 metus. Valstybės narės raginamos juos savanoriškai teikti kasmet;
 - naujos ataskaitų teikimo pareigos turėtų būti visiškai suderintos su esamais elektroninių duomenų teikimo mechanizmais;
 - valstybės narės gali pateikti papildomų žemėlapių, kuriuose nurodoma informacija apie būklę.

d) Su medžiagomis susijusių klausimų grupė

20. Kalbant apie **medžiagas**, per pirmąjį svarstymą priimtoje Tarybos pozicijoje numatyti šie elementai:

- Dėl **PFAS**: Požeminiam vandeniui skirtas parametras „PFAS suma“ yra suderintas su Geriamojo vandens direktyva (GVD), kurioje nustatytas kokybės standartas 20 PFAS sumai. Suderinimas su GVD vyksta dinamiškai, ir bet kokie su geriamuoju vandeniu susiję atnaujinimai bus automatiškai taikomi požeminiam vandeniui. Be to, siekiant atsižvelgti į naujas mokslo žinias ir į geresnį supratimą apie šių medžiagų kenksmingumą, numatomas požeminio vandens 4 PFAS, kurios yra pripažintos kaip keliančios didelę riziką žmonių sveikatai ir aplinkai, sumos kokybės standartas. Paviršinio vandens atveju TFA pridedamas prie 24 PFAS sumos. Per kitą peržiūrą Komisija turi apsvarstyti, ar tiek požeminio vandens, tiek paviršinio vandens atveju turėtų būti nustatytas atskiras kokybės standartas dėl TFA, ar TFA ir toliau būti įtraukta į PFAS sumą. Komisija taip pat turėtų apsvarstyti galimybę nustatyti kokybės standartus dėl parametro „PFAS iš viso“.
- Dėl **pesticidų**: Požeminio vandens atveju supaprastintas pesticidų nereikšmingų metabolitų kokybės standartas. Be to, Komisija įgyvendinimo aktu turi sudaryti žinomų pesticidų metabolitų sąrašą, nurodama, ar jie yra reikšmingi, ar ne. Šis sąrašas turėtų būti priimtas per 24 mėnesius nuo šios iš dalies keičiančios direktyvos įsigaliojimo ir vėliau atnaujintas atsižvelgiant į upių baseinų valdymo planų ciklą. Kalbant apie paviršinį vandenį, Komisijos iš pradžių pasiūlytas aplinkos kokybės standartas (AKS) dėl parametro „pesticidai iš viso“ pakeičiamas AKS dėl pesticidų, jau įtrauktų į prioritetinių medžiagų, kurios turi būti stebimos vandenyje, sąrašą, sumos (išskyrus keturis pesticidus, kurie turi būti stebimi biotoje arba nuosėdose, ir glifosatą), gelam vandeniui taikant 0,2 µg/l vertę.

- Dėl **bisfenolių**: Bisfenolis–A yra nurodytas kaip prioritetinga pavojinga medžiaga, todėl jis įtrauktas į AKSD I priede pateiktą medžiagų sąrašą.
- Dėl **medžiagų išbraukimo**: Atrazinas išbraukiamas.
- Kalbant apie parametrus „**suma**“ ir „**iš viso**“, į PVD vėl įtraukiamas V priedas, kuriame pateikiamos peržiūrėtinos medžiagos, nurodant pasirinktų vaistų pagal veikimo mechanizmą sumą (-as) ir bisfenolių sumą – jos bus svarstomos kitos peržiūros metu. Be to, į AKSD įtraukiamas naujas III priedas, kuriame pateikiamos peržiūrėtinos medžiagos, nurodant bisfenolių sumą, pasirinktų pesticidų pagal veikimo mechanizmą sumą (-as)“ ir pasirinktų vaistų pagal veikimo mechanizmą sumą (-as) – jos bus svarstomos kitos peržiūros metu. Atlikdama kitą peržiūrą, Komisija taip pat turėtų apsvarstyti galimybę nustatyti AKS paviršiniame vandenyje dėl parametrų „pesticidai iš viso“, „vaistai iš viso“ ir „bisfenoliai iš viso“, taip pat nustatyti KS požeminiame vandenyje dėl parametrų „vaistai iš viso“ ir „bisfenoliai iš viso“, taikant tinkamus stebėsenos metodus, nors jie nėra įtraukti į naujus III ir V priedus.

e) **Horizontaliųjų klausimų grupė: Apibrėžtys, priemonės taršos šaltinyje; tarpvalstybinis bendradarbiavimas; požeminio vandens ekosistemos; būklės neblogėjimo principas ir susijusios išimties; didesnė gamintojų atsakomybė; teisė kreiptis į teismą ir terminai, atitiktis, perkėlimas į nacionalinę teisę bei peržiūra**

21. Kalbant apie **apibrėžtis**, tiek termino „prioritetingos medžiagos“, tiek termino „prioritetingos pavojingos medžiagos“ apibrėžtys buvo pritaikytos prie 16 straipsnio pakartotinio įtraukimo. Terminas „upių baseinų specifiniai teršalai“ apibrėžtyje buvo nurodyta, kad tokie teršalai ne(be)laikomi prioritetingomis medžiagomis, tačiau yra išleidžiami arba dideliais kiekiais patenka į atitinkamos valstybės narės teritorijoje esantį upės baseiną ar pabaseinį. Į per pirmąjį svarstymą priimtą Tarybos poziciją taip pat įtrauktos dvi naujų terminų, t. y. „poveikiu grindžiama kritinė vertė“ ir „vandens telkinio būklės blogėjimas“, apibrėžtys siekiant atspindėti atitinkamas naujas į Vandens pagrindų direktyvą įtrauktas nuostatas, ir įtraukta termino „žmonėms vartoti skirtas vanduo“ apibrėžtis, kad ji būtų suderinta su Geriamojo vandens direktyva.

22. Kalbant apie **priemonės taršos šaltinyje**, reikalaujama, kad valstybės narės, rengdamos savo priemonių programą, pirmiausia apsvarstytų kontrolės taršos šaltinyje priemonės pagal atitinkamus Sąjungos sektorių teisės aktus, o tada prireikus – esamos taršos keliamos rizikos mažinimo priemonės. Tai taip pat susiję su tuo, kad vėl įrašytas 16 straipsnis, ir su Komisijai nustatytu reikalavimu pateikti pasiūlymus dėl kontrolės priemonių, kad prioritетinių pavojingų medžiagų išleidimas, išmetimas ir nuotėkiai būtų nutraukti arba palaipsniui sustabdyti per 20 metų nuo tų medžiagų priskyrimo prioritетinėms pavojingoms medžiagoms.
23. Nuostatos dėl **tarpvalybinių bendradarbiavimo** supaprastintos. Tekste taip pat patikslinama, kad susidūrusi su išskirtinėmis aplinkybėmis, visų pirma ekstremalių potvynių ir užsitęsusių sausrų arba didelių taršos incidentų atveju, valstybė narė turi informuoti ne tik kitas paveiktas valstybes nares ir tarptautines upių baseinų koordinavimo institucijas, bet ir Komisiją.
24. Kalbant apie **požeminio vandens ekosistemas**, pripažįstama, kad reikia surinkti daugiau žinių apie požeminio vandens ekosistemų buvimą, svarbą ir jautrumą, siekiant užtikrinti jų apsaugą ateityje. Komisija turėtų bendradarbiauti su valstybėmis narėmis pagal bendrąją įgyvendinimo strategiją, kad būtų parengta požeminio vandens ekosistemų buvimo nustatymo metodika. Kai bus parengta patikima metodika, valstybės narės turės įvertinti, ar požeminio vandens telkiniuose, kurių savybės galėtų padėti egzistuoti požeminio vandens ekosistemoms, yra tokių ekosistemų. Jei nustatoma, kad tokių ekosistemų esama, valstybės narės turėtų nustatyti griežtesnius tų ekosistemų apsaugos standartus, išskyrus atvejus, kai standartai, kurie anksčiau buvo nustatyti siekiant apsaugoti žmonių sveikatą, jau yra pakankamai griežti.
25. Įtraukta esamos jurisprudencijos reikalavimus atitinkanti būklės **blogėjimo** apibrėžtis, taip pat dvi **papildomos išimtys** pagal VPD 4 straipsnį, pagal kurias laikinas pablogėjimas ir pablogėjimas dėl perkėlimo nelaikomi VPD pažeidimu. Išimtyse numatytos tam tikros apsaugos priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti, kad nekiltų pavojus VPD tikslams, visų pirma susijusiems su geriamuoju vandeniu.

26. Kalbant apie **didesnę gamintojo atsakomybę**, Komisija per 3 metus nuo šios iš dalies keičiančios direktyvos įsigaliojimo turi parengti ataskaitą, kurioje visų pirma įvertinama, ar būtų įmanoma nustatyti pareigą gamintojams, pateikiantiems ES rinkai produktus, kurių sudėtyje yra prioritetinių medžiagų ir prioritetinių pavojingų medžiagų, prisidėti prie stebėsenos programų, parengtų pagal VPD, išlaidų padengimo.
27. Kalbant apie **teisę kreiptis į teismą**, į VPD įterpiamos naujos konstatuojamosios dalys ir naujas straipsnis.
28. Kalbant apie **terminus ir atitiktį**, per pirmąjį svarstymą priimtoje Tarybos pozicijoje valstybėms narėms suteikiama daug lankstumo taikant vadinamąją „*mutatis mutandis* išlygą“:
- terminas atitikti reikalavimą užtikrinti gerą požeminio vandens cheminę būklę, kiek tai susiję su įtrauktomis naujomis medžiagomis, gali būti pratęstas iki 2039 m., o tam tikromis aplinkybėmis – iki dar vieno tolesnio upių baseinų valdymo planų atnaujinimo, t. y. iki 2045 m.;
 - kalbant apie paviršinį vandenį, tuos pačius pratėsimus siūloma taikyti nustatytų naujų prioritetinių medžiagų atveju, o terminas užtikrinti prioritetinių medžiagų atitiktį peržiūrėtiems AKS gali būti pratęstas iki 2033 m., numatant papildomą galimybę jį pratęsti iki 2039 m.;
 - požeminiam ir paviršiniam vandeniui valstybės narės gali taikyti ilgesnius nei vieno ciklo terminų pratėsimus tais atvejais, kai gamtinės sąlygos yra tokios, kad tikslų per šį laikotarpį pasiekti neįmanoma;

- kalbant apie ribines vertes ir upių baseinų specifinius teršalus, kai AKS nustatomas ES arba nacionaliniu lygmeniu, valstybės narės turi pasiekti gerą požeminio vandens ir gerą paviršinio vandens cheminę būklę iki kitų upių baseinų valdymo planų taikymo pabaigos nuo tada, kai buvo nustatytos vertės arba AKS, su galimybe terminą pratęsti tokiam laikotarpiui, kuriam dar vieną kartą atnaujinami upių baseinų valdymo planai;
- nustatyta preliminari priemonių programa dėl nustatytų naujų medžiagų požeminiame ir paviršiniame vandenyje; joje pakartojamas požiūris, kurio buvo laikomasi dėl nustatytų naujų medžiagų paviršiniame vandenyje 2013 m. peržiūretoje AKSD;
- nustatyta perkėlimo į nacionalinę teisę data – 2027 m. gruodžio 21 d., siekiant užtikrinti, kad ketvirtuosiuose upių baseinų valdymo planuose būtų galima atsižvelgti į reikalavimus, susijusius su peržiūretais standartais.

29. Galiausiai **priedai**, kuriuose išvardyti teršalai, bus atnaujinami kas šešerius metus. Šis ciklas bus toks pat skelbiant Europos cheminių medžiagų agentūros (ECHA) ataskaitas, išskyrus pirmąją ECHA ataskaitą, kuri turi būti paskelbta po ketverių metų. Vėl įtraukti VPD 16 ir 17 straipsniai, taip užtikrinant, kad priedai būtų peržiūrimi taikant įprastą teisėkūros procedūrą.

IV. **IŠVADA**

30. Per pirmąją svarstymą priimta Tarybos pozicija dėl šios iš dalies keičiančios direktyvos atspindi kompromisą, dėl kurio susitarta Tarybos ir Europos Parlamento derybų metu, padedant Komisijai. Priėmus siūlomus dabartinių direktyvų pakeitimus, bus pašalintas trūkumas, nustatytas jų REFIT vertinime, ir padidintas aplinkos ir žmonių sveikatos apsaugos nuo cheminės taršos neigiamo poveikio lygis.